

Trekt flirt met pensioenplicht GroenLinks en PvdA definitief over de streep?

Puck Sie Martine Wolzak - 3 november 2022

Carola Schouten, minister voor Armoedebestrijding, Participatie en Pensioenen, in gesprek met Farid Azarkan (Denk) en Bart van Kent (SP) Foto: Bart Maat/ANP

In het kort

- Op de dag van het grote pensioendebat flirtten werkgevers en vakbonden met het idee van een algemene pensioenplicht.
- Dat was vooral bedoeld om de steun van oppositiepartijen PvdA en GroenLinks voor het pensioenakkoord te behouden.
- De twee linkse oppositiepartijen willen de wet aanpassen om meer werknemers pensioen te laten opbouwen.
- Of hun steun van deze eisen afhangt, wilden zij niet zeggen.

Tijdens de onderhandelingen over het pensioenakkoord was het in de polder en het kabinet nog onbespreekbaar: een algemene pensioenplicht. Maar woensdag, niet toevallig op de dag van het grote debat over de pensioenhervorming in de Tweede Kamer, kwam er plots een opening.

Werkgevers en vakbonden zijn bereid een pensioenplicht te onderzoeken, als het niet lukt om binnen vijf jaar het aantal werknemers zonder pensioen te halveren, schreven zij gezamenlijk in een brief van de Stichting van de Arbeid (Star) aan de Tweede Kamer. Die brief kwam binnen vlak voordat het debat over de nieuwe pensioenwet zou beginnen. Een pensioenplicht zou een nieuwe grote stelselwijziging zijn.

Steun GroenLinks en Partij van de Arbeid

Die beweging vanuit sociale partners is vooral bedoeld om de steun van Partij van de Arbeid en GroenLinks voor het pensioenakkoord te behouden. Pensioenminister Carola Schouten (ChristenUnie) heeft ten minste een van deze twee partijen nodig voor een meerderheid in de Eerste Kamer. Andere alternatieven op links of rechts zijn er niet.

Het is de vraag of een flirt van de polder met een pensioenplicht genoeg is voor een 'ja' van de Partij van de Arbeid en GroenLinks op de nieuwe pensioenwet. Zeker omdat coalitiepartijen VVD en D66 daar woensdag in het Kamerdebat niet enthousiast over waren. Ook wilden de twee grootste regeringspartijen geen steun toezeggen voor een reeks andere wetsaanpassingen die op het verlanglijstje van de twee linkse oppositiepartijen staan.

Goede voornemens niet genoeg

GroenLinks en PvdA waren nauw betrokken bij de totstandkoming van het pensioenakkoord tussen kabinet, werkgevers en vakbonden, maar hebben aldoor ook duidelijk een eigen agenda gehad. Zij eisen in het kader van de pensioenhervorming vooral dat meer werkenden pensioen gaan opbouwen. Volgens de laatst bekende cijfers zijn er circa 900.000 werknemers in loondienst die nog geen pensioen opbouwen via hun werkgever. Daarnaast zijn er ook nog honderdduizenden zzp'ers zonder (voldoende) aanvullend pensioen.

Het huidige wetsvoorstel schiet op dit punt tekort, vindt GroenLinks-Kamerlid Senna Maatoug. Goeie voornemens alleen zijn volgens haar niet genoeg, 'het moet materieel wat betekenen'. Maatoug heeft daarom samen met Henk Nijboer van de PvdA zelf voorstellen voor aanpassing van de wet ingediend. Onder meer om uitzendkrachten niet meer acht weken te laten wachten voordat zij pensioen gaan opbouwen, om ervoor te zorgen dat jongeren vanaf 18 jaar zeker pensioen opbouwen (in plaats van vanaf 21 jaar), en dat een voorstel voor pensioenplicht uitgewerkt gaat worden.

PVV en SP, uitgesproken tegenstanders van de pensioenwet, wilden van Partij van de Arbeid en GroenLinks weten of hun steun in de Eerste Kamer verzekerd is als de coalitie met deze amendementen instemt. Maar dat vond PvdA'er Nijboer een te platte vraag: 'Als je een inbreng doet, wil iedereen weten of het een harde eis is. En als dat zo is, ben je voor een tientje te koop. Zo kunnen we geen debat voeren.' Maar volgens Maatoug is de pensioenwet 'zonder deze amendementen niet volledig'.

Stok achter de deur

Twee weken geleden sprak minister Schouten al — onder druk van Nijboer en Maatoug — met de top van de polder af dat het aantal werknemers zonder pensioen binnen vijf jaar moet zijn gehalveerd. Over drie jaar volgt een evaluatie of werkgevers en werknemers dat doel kunnen halen. In die afspraken zat echter geen sanctie op het niet halen van dit doel. FNV-bestuurder Willem Noordman noemt de belofte om een nationale pensioenplicht te onderzoeken als in 2025 de polder niet op schema ligt, een 'stok achter de deur'.

Twee andere maatregelen waar GroenLinks en de Partij van de Arbeid amendementen voor indienden, ziet de Star overigens niet zitten: het schrappen van de huidige acht weken wachttijd in de uitzendsector en het verlagen van de leeftijd naar 18 jaar. Voor de VCP, de kleinere vakcentrale die onder meer agenten, piloten en ambtenaren vertegenwoordigt, was dat reden de brief niet te

ondertekenen. De bond heeft er 'weinig fiducia in' dat zo het aantal werknemers zonder pensioen de komende jaren daadwerkelijk omlaag zal gaan.

VNO-NCW heeft de afgelopen twee weken de achterban geraadpleegd over beide maatregelen. De werkgeversorganisatie denkt dat het veel effectiever is om de leeftijd waarbij jongeren pensioen gaan opbouwen per cao te regelen. Dat voorkomt bijvoorbeeld hoge uitvoeringskosten ten laste van de overige deelnemers en gepensioneerden bij minipensioentjes voor studenten. De aanpassing van het uitzendpensioen nemen werkgevers en werknemers mee in de discussie over de hervorming van de arbeidsmarkt.